

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

3 V. Soiritus Sanctus debeat dici pater Christi secundum carnem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

per ipsam Dei sapientia, & virtus, velut diuinum semen. Sed hoc facile soluitur: quia secundum quod in semine, intelligitur virtus actiua, sic Chrysost. & Damasc. comparant semini Spiritum sanctum: vel etiam Filium, qui est virtus Altissimi. Secundum autem quod in semine intelligitur substantia corporalis, quæ in conceptione transmutatur, negat Hieronymus Spiritum sanctum fuisse pro semine.

Ad tertium dicendum, quod sicut August. dicit in Enchir. non eodem modo dicitur Christus conceptus, aut natus de Spiritu sancto, & de Maria virgine, nam de Maria virgine materialiter, de Spiritu sancto vero effectiue. Et ideo non habuit hic locum commixtio.

COMMENTARIUS.

Hic solum voluit D. Th. proprietatem loquutionis explicare, propter illam particulam, de, quæ (vt Theologi volunt) consubstantialitatem indicat, in quo differt ab illa particula, ex, quæ latorem habet significationem, solumque ordinem seu habitudinem vnus ab alio significat, vt eleganter tractat August. lib. de natura boni contra Manichæos, cap. 26. & 27. & D. Th. hic, & aliis locis frequenter. Vnde videtur fieri, Christum recte dici ex Spiritu sancto conceptum, non tamen de Spiritu sancto, quia quatenus Spiritus sancti opera conceptus est, non est illi consubstantialis. In contrarium vero est, quia Matth. 1. habentur illa verba Angeli. Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est, quibus responderi posset in Græco haberi particulam, ex, quæ optimè veriti posset per particulam, ex, vt vertit, & interpretatur Ambrosius. Ambrosius lib. 2. de Spiritu sancto, cap. 5. Tamen quia vulgata lectio habet, de Spiritu sancto, & Ecclesia in simbolo confitetur, conceptum de Spiritu sancto, ideo D. Thomas (quem ceteri Theologi in 3. d. 4. imitantur) defendit propositionem illam in rigore esse veram. Quia Christus simpliciter dictus suppositum includit, & pro illo supponit, quod est consubstantialia Spiritui sancto, & hoc satis est, vt possit dici Christus de Spiritu sancto conceptus: neque oportet vt secundum eam naturam, in qua conceptus est, sit consubstantialis. Vnde in solutionibus argumentorum rectè D. Thom. colligit corpus Christi non propriè dici de Spiritu sancto, sed ex Spiritu sancto. Quia illud est quidem ab Spiritu sancto, vt ab efficiente causa: non tamen est illi consubstantialia, nec pro supposito eiusdem substantiæ supponit.

Circa solutionem ad 2. de locutione illa, Spiritum sanctum in hac conceptione fuisse loco seminis, videantur supra notata disp. 5. sect. 1. in sexta probatio ne primæ conclusionis.

ARTICVLVS III.

Vtrum Spiritus sanctus dici debeat pater Christi secundum carnem.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod Spiritus sanctus debeat dici pater Christi secundum humanitatem. Quia secundum Philosophum lib. de Generatione animalium, pater dat principium actuum in generatione, mater vero ministrat materiam. Sed B. Virgo dicitur mater Christi propter materiam. Ergo videtur, quod etiam Spiritus sanctus possit dici pater eius, propter hoc, quod fuit principium actuum in conceptione ipsius.

2. Præterea, Sicut mentes aliorum Sanctorum formantur per Spiritum sanctum, ita etiam corpus Christi est per Spiritum sanctum formatum. Sed alij Sancti propter prædictam formationem dicuntur filij totius Trinitatis, & per consequens Spiritus sancti. Videtur ergo, quod Christus debeat dici filius Spiritus sancti, in quantum corpus eius est à Spiritu sancto formatum.

3. Præterea, Deus dicitur pater noster secundum hoc quod nos fecit, secundum illud Deut. 32. Nonne ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creauit te? Sed Spiritus sanctus fecit corpus Christi, vt dictum est. Ergo Spiritus sanctus debet dici pater Christi secundum corpus ab ipso formatum.

Sed contra est, quod Augustinus dicit in Enchir. Natus est Christus de Spiritu sancto non sicut filius, & de Maria Virgine sicut filius.

Respondeo dicendum, quod nomina paternitatis, & maternitatis, & filiationis generationem consequuntur, non tamen quamlibet, sed propriè generationem viuientium, & præcipue animalium. Non enim dicimus, quod ignis generatus sit filius ignis generantis, nisi forte secundum metaphoram, sed hoc solum dicimus in animalibus, quorum generatio est magis perfecta. Nec tamen omne quod in animalibus generatur, filiationis accipit nomen, sed solum illud quod generatur in similitudinem generantis. Vnde sicut Augustinus dicit, non dicimus quod capillus, qui nascitur ex homine, sit filius hominis: nec etiam dicimus quod homo qui nascitur ex homine, sit filius hominis, quia nec capillus habet similitudinem hominis, nec homo qui nascitur ex semine, habet similitudinem seminis: sed hominis generantis. Et si quidem perfecta sit similitudo, erit perfecta filiatio, tam in diuinis quam in humanis. Si autem sit similitudo imperfecta, erit etiam filiatio imperfecta. Sicut in homine est quadam similitudo Dei imperfecta, & in quantum creatus est ad imaginem Dei, & in quantum creatus est secundum similitudinem gratiæ. Et ideo viroque modo potest homo dici filius Dei, & quia scilicet est creatus ad imaginem eius: & quia est ei assimilatus per gratiam. Est autem considerandum quod illud, quod de aliquo dicitur secundum perfectam rationem, non est dicendum de eo secundum rationem imperfectam: sicut quia Socrates dicitur naturaliter homo, secundum propriam rationem hominis, nunquam dicitur homo secundum illam significationem, qua pictura hominis dicitur homo, licet forte ipse assimiletur alteri homini: Christus autem est filius Dei secundum perfectam rationem filiationis: vnde quamuis secundum humanam naturam sit creatus, & iustificatus: non tamen debet dici filius Dei, neque ratione iustificationis, sed solum ratione generationis æternæ, secundum quam est filius patris solius. Et ideo nullo modo debet dici Christus filius Spiritus sancti, nec etiam totius Trinitatis.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus conceptus est de Maria Virgine materiam ministrante in similitudinem speciei: & ideo dicitur filius eius. Christus autem secundum quod homo conceptus est de Spiritu sancto sicut de actiuo principio, non tamen secundum similitudinem speciei, sicut homo nascitur de patre suo, & ideo Christus non dicitur filius Spiritus sancti.

Ad secundum dicendum, quod homines, qui spiritaliter formantur à Spiritu sancto, non possunt dici filij Dei secundum perfectam rationem filiationis. Et ideo dicuntur filij Dei secundum filiationem imperfectam, quæ est à tota Trinitate. Sed de Christo est alia ratio, vt dictum est. Et similiter dicendum est ad tertium.

COMMENTARIUS.

Plus docet D. Th. in artic. quam proponat in titulo. Cum enim quaesierit, an Christus ratione humanæ conceptionis possit dici Spiritus sancti filius, respondet nec ratione conceptionis, nec ratione creationis, nec ratione iustificationis posse Christum dici filium vel Spiritus sancti, vel totius Trinitatis. Et de primo quidem membro, quod ad hunc articulum propriè spectat, res est certissima, & omni carens difficultate, Christum vt hominem non posse dici filium Spiritus sancti, propterea quod per potest

178.
3. dist. 4. q. 1.
art. 2. q. 1.
q. 2. ad
1. ad 4. &
in expos.
lit. ad 2. &
4. contra c.
47 & op. 4.
c. 110. li. 2.
c. 3. & 4.
10. 4.

Christus
etiam vt
homo non
per potest

11. Spiritus Sanctus, inquit, non est pater filij incarnati, ne duos filios introducamus, & Chryl. hom. 2. in symbol. Apost. tom. 5. Non intelligas, inquit, patrem Christi secundum carnem Spiritum Sanctum esse. Idem optimè docuit. Aug. in Enchirid. c. 38. & 39. Rupert. libr. 1. de operib. Spiritus Sancti, c. 10. ubi propriè rationem tetigit, quam etiam adduxit D. Th. in sol. ad 1. scilicet quia Christus ut homo non procedit ab Spiritu Sancto secundum similitudinem speciei: pater autem non dicitur, nisi qui producit sibi simile in natura viuens ex vi productionis.

per efficientiam eius sit conceptus. Vnde Conc. Tol. 11. Spiritus Sanctus, inquit, non est pater filij incarnati, ne duos filios introducamus, & Chryl. hom. 2. in symbol. Apost. tom. 5. Non intelligas, inquit, patrem Christi secundum carnem Spiritum Sanctum esse. Idem optimè docuit. Aug. in Enchirid. c. 38. & 39. Rupert. libr. 1. de operib. Spiritus Sancti, c. 10. ubi propriè rationem tetigit, quam etiam adduxit D. Th. in sol. ad 1. scilicet quia Christus ut homo non procedit ab Spiritu Sancto secundum similitudinem speciei: pater autem non dicitur, nisi qui producit sibi simile in natura viuens ex vi productionis.

Alia vero duò membra, quæ tractant de relatione fundata in creatione, vel iustificatione secundum humanitatem, ad hunc locum non spectant, & quod D. Th. hic dixit sine controuersia verum est, sc. Christum non esse his nominibus, seu titulis filium appellandum, cum nobilior filiationi illi conueniat. Quod præsertim est certum, si de Christo simpliciter & absolute additione vlla loquamur. Cum enim simpliciter non possit appellari creatura, nec vocari poterit absolute filius ratione creationis. Et eadem ratione non erit filius dicendus propter iustificationem creatam, quia simpliciter non est sanctus per participationem: sed per essentiam. An verò Christus in quantum homo possit dici creatura, & consequenter an habeat relationem creaturæ ad Deum, quæ per metaphoram, & lato modo, filiatione vocatur, supra q. 16. tractatum est. Et de requidem non est dubium, quin talis relatio in Christum vt hominem conueniat, consultius tamen est non appellare illam filiationem, ad tollendam omnem æquiuocationem, & occasionem erroris, cum talis relatio, vera filiatione non fit. De alia verò relatione Christi, vt hominis, fundata in gratia sanctificante, vel vniõis, vel habituali, supra q. 23. fusè satis disputatum est.

ARTICVLVS IV.

Virum B. Virgo aliquid actiue egerit in conceptione corporis Christi.

179. In q. 31. art. 4. ad 2. & 3. diff. 3. q. 2. art. 1. lib. 3. cap. 2. parum annot. in med.

Quartum sic proceditur. Videtur, quod B. Virgo aliquid actiue egerit in conceptione corporis Christi. Dicit enim Damascen. in 3. libro, quod Spiritus sanctus superuenit Virgini, purgans ipsam, & virtutem suscepiuam Verbi Dei tribuens, simul autem & generatiuam. Sed virtutem generatiuam passiuam habebat à natura sicut & qualibet femina. Ergo dedit ei virtutem generatiuam actiuam, & sic aliquid actiue egerit in conceptione Christi.

2. Præterea, Omnes virtutes animæ vegetabilis sunt virtutes actiue: sicut Commen. dicit in 2. de Anima. Sed potentia generatiua, tam in mare, quam in femina pertinet ad animam vegetabilem: ergo tam in mare, quam in femina actiue operatur ad conceptionem prolis.

3. Præterea, Femina ad conceptionem prolis materiam ministrat, ex qua naturaliter corpus prolis formatur. Sed natura est principium motus intrinsecum, ergo videtur, quod in ipsa materia, quam B. Virgo ministravit ad conceptum Christi fuerit aliquod principium actiuum.

lib. 10. c. 20. in 3.

Sed contra est, quod principium actiuum in generatione dicitur ratio seminalis. Sed sicut Aug. dicit. 10. super Gen. ad literam: corpus Christi in sola materia corporali, per diuinam conceptionis, formationisque rationem de Virgine assumptum est, non autem secundum aliquam rationem feminalem humanam. Ergo B. Virgo nihil actiue fecit in conceptione corporis Christi.

Respondetur dicendum, quod quidam dicunt B. Virginem aliquid actiue operatam esse in conceptione Christi, & naturalis virtute, & supernaturali. Naturali quidem virtute, quia ponunt, quod in qualibet materia naturali est aliquod acti-

um principium: alioquin credunt, quod non esset transmutatio naturalis. In quo decipiuntur: quia transmutatio dicitur naturalis, propter principium intrinsecum, non solum actiuum, sed etiam passiuum. Expresse enim dicit Philo. in 8. Phys. quod in grauib. & leuib. est principium passiuum motus naturalis, & non actiuum. Nec est possibile, quod materia agat ad sui formationem: quia non est actu. & est etiam possibile, quod aliquid moueat seipsum, nisi diuidatur in duas partes, quarum vna sit mouens, & alia sit mota: quod in solis animatis contingit: vt probatur. 8. Physic. Supernaturali autem virtute: quia dicunt ad matrem requiri, quod non solum materiam ministrat (quæ est sanguis menstruus) sed etiam semen, quod commixtum virili semini habet virtutem actiuam in generatione. Et quia in B. Virgine nulla fuit facta resolutio seminis propter integritatem eius virginis, dicunt, quod Spiritus Sanctus supernaturaliter ei tribuit virtutem actiuam in conceptione corporis Christi, quam alie matres habent per semen resolutum. Sed hoc non potest stare, quia cū qualibet res sit propter suam operationem (vt dicitur secundo de celo) natura non distingueret ad opus generationis sexum maris, & femine, nisi esset distincta operatio maris ab operatione femine. In generatione autem distinguitur operatio agentis, & patientis. Vnde relinquitur quod tota virtus actiua sit ex parte maris: passio autem ex parte femine. Propter quod in plantis, in quibus vtræq. vi commiscetur, non est distinctio maris, & femine. Quia igitur B. Virgo non hoc accepit, vt esset Pater Christi sed mater, consequens est quod non acceperit potentiam actiuam in conceptione Christi, siue aliquid egerit: ex quo sequitur ipsam fuisse patrem Christi: siue nihil egerit, (vt quidam dicunt) ex quo sequitur huiusmodi potentiam actiuam sibi frustra fuisse collatam. Et ideo dicendum est, quod in ipsa conceptione Christi, B. Virgo nihil actiue operata est, sed solum materiam ministravit. Operata tamen est ante conceptionem aliquid actiue, preparando materiam, vt esset apta conceptui.

Ad primum ergo dicendum, quod illa conceptio tria priuilegia habuit, scilicet quod esset sine peccato originali: quod esset non puri hominis, sed Dei, & hominis: item quod esset coconceptio Virginis. Et hæc tria habuit à Spiritu Sancto. Et ideo dicit Damascenus quantum ad primum, quod Spiritus Sanctus superuenit Virgini purgans ipsam, id est, præseruans, ne cum peccato originali conciperet. Quantum ad secundum dicit, & virtutem suscepiuam Verbi Dei tribuens, id est, vt conciperet Verbum Dei. Quantum autem ad tertium dicit, simul autem, & generatiuam, vt scilicet manens virgo posset generare, non quidem actiue, sed passiuè: sicut alie matres hoc consequuntur ex semine viri.

Ad secundum dicendum, quod potentia generatiua in femina est imperfecta respectu potentie generatiue, quæ est in matre. Et ideo sicut in artibus, ars inferior disponit materiam, ars autem superior inducit formam, vt dicitur in 2. Physic. ita etiam virtus generatiua femine preparat materiam, virtus autem actiua maris format materiam preparatam.

Ad tertium dicendum, quod ad hoc, quod transmutatio sit naturalis, non requiritur, quod in materia sit principium actiuum, sed solum passiuum, vt dictum est.

COMMENTARIVS.

Hic articulo non existimaui addendum esse commentarium. Nam multa philosophica, quæ D. Tho. in eo attingit, si discutienda essent, longam requirerent disputationem à nostro instituto satis alienam. Quæ verò ad mysterium conceptionis Christi explicandum necessaria fuerint, in sequenti disputatione attingemus commodius.

);(